

Sfânta Mănăstire a Sfântului Teodosie Chinoviarhul (Începătorul vieții de obște)

Mănăstirea Sfântului Teodosie Chinoviarhul se află la est de Betleem, la marginea pustiei, pe vechiul drum principal care duce dinspre pustia Iordanului spre Marea Moartă. Actuala Mănăstire este construită pe locul vechii chinovii înființate de Sfântul Teodosie în secolul al V-lea. Odată cu întemeierea Mănăstirii începe activitatea Sfântului Teodosie în viața monahală, activitate care (împreună cu cea a Sfântului Sava cel Sfințit și a Marelui Eftimie) se bucură de cinste și recunoștință nu numai din partea Bisericii Ierusalimului și a Mănăstirilor din Palestina, ci și din partea întregii Ortodoxii.

Peștera din cadrul Mănăstirii prezintă interes deosebit deoarece, potrivit tradiției, aici au înnoptat cei trei Magi pe drumul de întoarcere din Betleem. Peștera este naturală, cu puține gravuri și, încă din timpuri străvechi, a fost folosită ca biserică, iar apoi drept cimitir. Înăuntru, de-a lungul pereților peșterii, în racle de marmură, sunt îngropați întemeietorul Mănăstirii: Patriarhul Sofronie al Ierusalimului; Sfântul Coprie, urmașul Sfântului Sofronie, care a devenit mai apoi vestitul Patriarh al Ierusalimului; Sfânta Sofia – mama Sfântului Sava; Sfânta Teodota – mama Sfinților Doctori fără de arginți; mama Sfântului Pantelimon; Sfinții Xenofon și Maria și alți reprezentanți de seamă ai monahismului din Palestina.

În incinta Sfintei Mănăstiri fuseseră construite spitale, azile, case pentru săraci, orfeline, ateliere de tot felul și o mulțime de alte clădiri. Marele Teodosie a fost un fierbinte susținător și adept al vieții monahale înalte și adevărate care reunea educația cu nevoița, cu iubirea de

muncă și de osteneală. În această privință, Sfântul Teodosie îi urmează pe marii capadocieni: Vasile și Grigorie, care le-au reunit în mod armonios și au arătat, prin exemplul lor, că este posibil ca petrecerea monahală să reunească viața contemplativă și cea făptuitoare.

Sofronie, cel care l-a urmat la egumenie, a continuat cu vrednicie lucrarea Marelui Teodosie. Contemporan și împreună nevoitor cu Sofronie și Modest a fost Ioan Moshos, cunoscutul autor al Limonariului, care a murit în Roma, dar trupul său a fost mutat și îngropat în peștera Magilor, în semn de înaltă prețuire. După invazia perșilor și cucerirea arabilor, situația s-a schimbat radical. Mănăstirea a căzut în dizgrație și foarte mulți monahi au fost uciși. În timpul cruciaților, Mănăstirea cunoaște o perioadă de înflorire, dar în secolul al XV-lea este părăsită cu totul.

În 1881 directorul Școlii teologice a Cinstitei Cruci, Fotios Alexandridis, a cumpărat peștera Magilor și a restaurat biserica aflată în ruină. În 1896 Patriarhul Ierusalimului Gherasim I pune temelie noii Mănăstiri. În 1990 a fost restaurată peștera Magilor și a fost cumpărat terenul din jur de către monahul Leontie. Cel care a scris istoricul Mănăstirii, Arhidiaconul Cleopa Kikilidis, privește ca pe o minune numărul de aproximativ 700 de monahi care au viețuit acolo în vechime. Biserica actuală este o bazilică cu turlă și se află în partea de sud a peșterii magilor. Inscricțiile în limba greacă, podele pavate cu mozaic, capiteluri de marmură, constituie mărturii neîndoielnice ale faptului că Mănăstirea a dăinuit de-a lungul secolelor, fiind un far duhovnicesc al Ortodoxiei în zona Palestinei. Atât de mult a fost Sfântul Teodosie străpuns de dumnezeiasca dragoste încât a împlinit desăvârșit înalta poruncă dumnezeiască: „Iubește pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din toată puterea ta și din tot cugetul tău, și pe aproapele tău ca pe tine însuși!”.

Viața pe scurt a Sfântului Teodosie Chinoviarhul

—

Sfântul Teodosie s-a născut în anul 424 d.Hr. în satul Magarisson, lângă Comana Capadociei, din părinți credincioși: Proeresios și Evloghia. Teodosie a fost numit „Mare” datorită înfățișării sale frumoase, firii lui plăcute și faptelor sale, și a fost numit „Chinoviarh” datorită lucrării sale. În anul 451, la vârsta de 27 de ani, a părăsit casa părintească ca să viziteze Locurile Sfinte. Trecând prin Antiohia, l-a cunoscut acolo pe renumitul Simeon Stâlpnicul, care strălucea atunci prin sfințenia vieții sale și prin mulțimea darurilor duhovnicești, și s-a învrednicit de binecuvântarea lui. Sfântul Teodosie s-a mirat văzând că Simeon știa dinainte și i-a proorocit despre marea lucrare duhovnicească pe care el însuși avea să o săvârșească în Biserică.

După ce s-a închinat la Sfintele Locuri din Ierusalim, a mers și a rămas lângă Sfântul Longhin, care se trăgea și el din Capadocia. Acesta locuia în Turnul lui David și, în același timp, făcea parte din tagma monahilor „râvnitori” de la Biserica Învierii. Teodosie, însă, de vreme ce dorea mai multă însingurare, a plecat de acolo și s-a sălășluit în așa numitul „Lăcaș Vechi”, aflat pe drumul ce duce de la Ierusalim la Betleem, unde se află o Biserică închinată Născătoarei de Dumnezeu, ridicată de binecredincioasa Ikelia, pe locul unde se află astăzi Sfânta Mănăstire a Proorocului Ilie.

Teodosie a stat acolo puțină vreme, iar apoi, de vreme ce dorea încă și mai multă pustnicie, a plecat de la „Lăcașul Vechi” și a mers mai adânc în pustie. Pe atunci exista o tradiție transmisă prin viu grai potrivit căreia într-o peșteră din acel loc s-au adăpostit cei trei Magi când, „luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor” (Matei 2, 12). În acest loc Sfântul Teodosie a format o primă obște mică, care degrabă s-a mărit datorită faimei sfințeniei lui. După ce obștea a sporit, a

început să construiască Mănăstirea, a cărei temelie a fost pusă în jurul anilor 465-475.

După fondarea Mănăstirii începe activitatea Marelui Părinte. În privința organizării interioare a chinoviei, Teodosie nu a luat drept exemplu celelalte chinovii ale Palestinei. La aceasta a contribuit mai cu seamă așezarea Mănăstirii, deoarece se află pe un platou înalt, iar nu într-un loc jos și stâncos. Din Mănăstire se vede Betleemul, Ierusalimul, cu Muntele Eleon, Iordanul, Marea Moartă și Muntele Carantaniei. În acest loc binecuvântat, obștea nu lucra doar pentru monahii care se nevoiau acolo, ci și pentru întreaga comunitate creștină.

Viața de obște a contribuit, pe de o parte, la sporirea numărului monahilor, care a ajuns la 700, pe de altă parte, la primirea unor donații din partea unor credincioși bogați, începând cu un anume Acachie. Donațiile au fost folosite la construirea unor case de străini sau chilii pentru monahi și, treptat, a fost creat un întreg oraș împrejurul Mănăstirii. Sfântul Teodosie îi sprijinea pe monahi nu numai în privința strădaniei pentru dobândirea desăvârșirii morale, ci și în privința muncii. La intrarea în Mănăstire așezase această inscripție: „Niciun leneș să nu intre aici”.

În ultimele trei zile ale vieții sale, Sfântul Teodosie le dădea învățături monahilor neîncetat. După cum spune Teodor, episcopul Petrei – Arabia, care a fost biograful lui, Sfântul Teodosie, „fiind înzestrat cu multă înțelepciune”, studia mereu scrieri importante din care scotea cea mai gustoasă hrană. Datorită personalității sale deosebite, „mulți, aprinși de râvnă, alergau la el dornici să trăiască împreună cu el și îl rugau să-i călăuzească în viața cea după Dumnezeu”.